

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **J. C.**, bývajúceho v J., zastúpeného JUDr. F. K., advokátom so sídlom v P., proti žalovanému **MVDr. D. G.**, bývajúcemu v S., za účasti **Sociálnej poisťovne**, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8, pobočka Stará Ľubovňa, ako vedľajšej účastníčky na strane žalovaného, **o náhradu škody z pracovného úrazu**, vedenej na Okresnom súde Stará Ľubovňa pod sp. zn. 4 C 22/2003, o dovolaní vedľajšej účastníčky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 11. februára 2008 sp. zn. 8 Co 28/2007 rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 11. februára 2008 sp. zn. 8 Co 28/2007 a rozsudok Okresného súdu Stará Ľubovňa zo 14. decembra 2006 č.k. 4 C 22/2003-284 vo výroku o povinnosti žalovaného uhradiť žalobcovi z titulu bolestného sumu 4 275,-- Sk a z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 5 100,-- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku a vo výroku o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti uplatnených náhrad bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia **z r u š u j e** a konanie **z a s t a v u j e**.

Po právoplatnosti uznesenia vec postupuje Sociálnej poisťovni so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou na Okresnom súde Stará Ľubovňa 7. apríla 2003 sa žalobca domáhal voči žalovanému náhrady škody spôsobenej pracovným úrazom, ktorý sa mu stal 27. marca 1996. V rámci uplatneného nároku po pripustení zmeny žaloby v priebehu konania žiadal

priznať náhradu za bolesť v sume 8 550,-- Sk (zodpovedajúcej 2-násobku sumy pripadajúcej na základný počet bodov určený lekársym posudkom), za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 1 005 500,-- Sk (zodpovedajúcej 50-násobku sumy pripadajúcej na základný počet bodov určený lekársym posudkom) a za stratu na zárobku počas práceneschopnosti a po skončení práceneschopnosti.

Okresný súd Stará Ľubovňa rozsudkom zo 14. decembra 2006 č.k. 4 C 22/2003-284 uložil žalovanému povinnosť uhradiť žalobcovi z titulu bolestného sumu 4 275,-- Sk a z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 5 100,-- Sk, a to v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti uplatnených náhrad bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia žalobu zamietol. Zároveň rozhodol, že v ďalšej prevyšujúcej časti týkajúcej sa uplatnených náhrad za stratu na zárobku vylučuje vec na samostatné konanie, v ktorom bude rozhodnuté aj o trovách tohto konania.

Krajský súd v Prešove ako súd odvolací na odvolanie žalobcu rozsudkom z 11. februára 2008 sp. zn. 8 Co 28/2007 rozsudok súdu prvého stupňa v zamietajúcom výroku zmenil tak, že uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 381 900,-- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo výroku o zamietnutí žaloby nad sumu 4 275,-- Sk z titulu bolestného a vo výroku o zamietnutí žaloby nad sumu 387 000,-- Sk z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Rozhodol tiež, že o trovách odvolacieho konania sa rozhodne v konečnom rozhodnutí vo veci. Na rozdiel od súdu prvého stupňa bol toho názoru, že v časti uplatneného nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia sú splnené podmienky pre zvýšenie tejto náhrady na 20-násobok sumy pripadajúcej na základný počet bodov určený lekársym posudkom.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie vedľajšia účastníčka. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci. Namietala, že u žalobcu neboli dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a že odvolací súd vychádzal z nesprávnej sumy odškodnenia pripadajúcej na jeden bod.

Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu navrhol tento mimoriadny opravný prostriedok ako neopodstatnený zamietnuť.

Žalovaný sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu oprávnenou osobou (vedľajšou účastníčkou majúcou v konaní v zmysle § 93 ods. 4 O.s.p. rovnaké práva a povinnosti ako účastník) v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 238.

Dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd – ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom – z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.). Podľa názoru dovolacieho súdu v prejednávanej veci je daná existencia takejto vady a to vada vyplývajúca z ustanovenia § 237 písm. a) O.s.p.

Podľa § 237 písm. a) O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov.

V občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány (§ 7 ods. 1 O.s.p.).

V občianskom súdnom konaní súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci,

pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány (§ 7 ods. 2 O.s.p. v znení do 14.10.2008).

Iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ak to ustanovuje zákon (§ 7 ods. 3 O.s.p.).

Citované ustanovenie § 7 ods. 1 až 3 O.s.p. určuje právomoc súdov v občianskom súdnom konaní, t.j. právomoc občianskoprávných súdov. V ods. 1 tohto ustanovenia sa právomoc občianskoprávných súdov určuje vymedzením právnych vzťahov, o ktorých konajú a rozhodujú súdy. Sú to vzťahy občianskoprávne, pracovné, rodinné, obchodné a hospodárske. Pri skúmaní takto určenej právomoci rozhoduje obsah právneho vzťahu, t.j. práva a povinnosti, a nie iba jeho úprava konkrétnym právnym odvetvím hmotného práva. Právomoc súdu je základnou procesnou podmienkou, ktorej splnenie súd skúma z úradnej povinnosti v každom štádiu konania a na každom stupni (§ 103 O.s.p.). Jej nedostatok je neodstrániteľný a vedie k zastaveniu konania (§ 104 ods. 1 O.s.p.). Nemožno však vylúčiť situáciu, keď skôr ako súd rozhodne o zastavení konania pre nedostatok právomoci, nastane právna skutočnosť, ktorou sa založí právomoc súdu na konanie vo veci, či už výslovným ustanovením zákona alebo takou zmenou obsahu právneho vzťahu, ktorou sa zmení jeho charakter tak, že pôjde o niektorý z právnych vzťahov uvedených v § 7 ods. 1 O.s.p. Rovnako tak môže byť zákonom zmenený obsah právneho vzťahu (dovtedy zakladajúci právomoc súdu) takým spôsobom, že sa pretransformuje na iný právny vzťah a súd právomoc na konanie vo veci stratí (právomoc súdu zanikne).

V prejednávanej veci, po vylúčení uplatnených nárokov na náhradu za stratu na zárobku počas práceneschopnosti a po skončení práceneschopnosti na samostatné konanie, bol predmetom konania nárok na náhradu škody z pracovného úrazu a to vo forme náhrady za bolesť zvýšenej na 2-násobok sumy zodpovedajúcej základnému počtu bodov určenému lekárskeho posudkom a vo forme náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšenej na 50-násobok sumy zodpovedajúcej základnému počtu bodov určenému lekárskeho posudkom. K pracovnému úrazu došlo dňa 27.3.1996, pričom konanie bolo začaté podaním žaloby 7. apríla 2003. Podľa právnej úpravy platnej do 31.12.2003 išlo o nárok vyplývajúci z pracovnoprávneho vzťahu upraveného právnym odvetvím pracovného práva – Zákonníkom práce (nárok zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze). Obsahom právneho vzťahu vyplývajúceho zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu vzniknutú

pracovným úrazom bolo právo zamestnanca na poskytnutie plnení spočívajúcich okrem iného aj v náhrade za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia a povinnosť zamestnávateľa tieto plnenia poskytnúť. Na prejednanie a rozhodnutie sporu o týchto (čiastkových) nárokoch bola v zmysle § 7 ods. 1 O.s.p. daná právomoc súdu.

Dňom 1. januára 2004 nadobudol účinnosť zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), ktorý zrušil, okrem iných, aj dovtedy platné ustanovenia §§ 198 ods. 1 písm. a) až c) a 199 až 213 Zákonníka práce (zákona č. 311/2001 Z.z. účinného od 1.4.2002). V rámci pracovnoprávnej zodpovednosti zamestnávateľa za škodu spôsobenú pracovným úrazom alebo chorobou z povolania zostal zamestnancovi zachovaný len nárok na náhradu vecnej škody. Zákonné poistenie zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a pri chorobe z povolania bolo týmto zákonom nahradené úrazovým poistením. Vyplýva to z ustanovenia § 294 bodu 16 tohto zákona, ktorým bol zrušený zákon č. 274/1994 Z.z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov, ktorým bolo dovtedy upravené zákonné poistenie zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a pri chorobe z povolania, ako aj z jeho ďalších ustanovení, napr. z § 280 ods. 2, podľa ktorého zostatok finančných prostriedkov základného fondu zodpovednosti za škodu k 31. decembru 2003 je s účinnosťou od 1. januára 2004 príjmom základného fondu úrazového poistenia, alebo z § 280 ods. 4, podľa ktorého sumy na dlžnom poistnom z poistenia zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a pri chorobe z povolania vzniknuté pred 1. januárom 2004, ktoré boli zaplatené alebo vymožené po 31. decembri 2003, sú príjmom základného fondu úrazového poistenia. Úrazové poistenie ako poistenie pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu a choroby z povolania bolo upravené ako súčasť systému sociálneho poistenia. V zmysle § 16 zákona o sociálnom poistení povinne úrazovo poistený je zamestnávateľ okrem zamestnávateľa sudcu podľa osobitného predpisu a zamestnávateľa prokurátora podľa osobitného predpisu. Podľa § 17 ods. 1 tohto zákona nárok na úrazové dávky z úrazového poistenia zamestnávateľa má jeho zamestnanec po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom. Poistné na úrazové poistenie platí zamestnávateľ (§ 128 ods. 8 uvedeného zákona). Zároveň bol týmto zákonom nahradený dovtedajší systém odškodňovania pracovných úrazov a chorôb z povolania (pri ktorom mal poškodený zamestnanec alebo iná oprávnená osoba priamy nárok na náhradu škody proti zamestnávateľovi, pri ktorom v prípade spornosti o tomto nároku rozhodovali súdy, a pri ktorom, ak nárok vznikol v čase zákonného poistenia zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe

z povolania, mal zamestnávateľ právo, aby Sociálna poisťovňa za neho hradila preukázané nároky alebo aby mu zaplatila ním uhradenú škodu) systémom úrazového poistenia (pri ktorom v prípadoch zodpovednosti zamestnávateľa za poškodenie zdravia alebo úmrtie v dôsledku pracovného úrazu a choroby z povolania vzniká zamestnancovi alebo inej oprávnenej osobe nárok na úrazové dávky pri splnení podmienok podľa tohto zákona. Plnenia vyplývajúce z nárokov na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, s výnimkou nároku na náhradu vecnej škody, ktoré vznikli po účinnosti zákona o sociálnom poistení, teda od 1.1.2004, sú dávkami úrazového poistenia (úrazovými dávkami), o ktorých na základe žiadosti poškodeného (ak zákon o sociálnom poistení neustanovuje inak) rozhoduje Sociálna poisťovňa. Rozhodovanie o týchto plneniach preto nepatrí do právomoci súdu. Len nárok na náhradu vecnej škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania zostal nárokom zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu spôsobenú pracovným úrazom alebo chorobou z povolania (nestal sa úrazovou dávkou), teda nárokom z pracovnoprávneho vzťahu, o ktorom v prípade sporu rozhoduje súd.

Uspokojovanie nárokov na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004, rieši zákon o sociálnom poistení v prechodných ustanoveniach a to v §§ 251, 259, 260, 272 a 275. Treba pritom brať do úvahy, že vznik týchto nárokov nemusí byť časovo totožný so vznikom pracovného úrazu alebo choroby z povolania, a že k 1. januáru 2004 tu mohli byť rôzne situácie. Mohlo ísť o nároky, o ktorých bolo právoplatne rozhodnuté súdom, ale k uvedenému dňu neboli splnené alebo neboli splnené v celom rozsahu, alebo mohlo ísť o prípady, keď plnenia z týchto nárokov boli vyplácané, či už na základe súdneho rozhodnutia alebo na základe dohody alebo fakticky a nárok na ich výplatu k tomuto dňu trval (najmä v prípade opakujúcich plnení), pričom mohli byť vyplácané zamestnávateľmi, resp. ich právnymi nástupcami, alebo Sociálnou poisťovňou, prípadne mohlo ísť o sporné nároky uplatnené v súdnom konaní, ktoré nebolo k uvedenému dňu právoplatne skončené alebo nároky vôbec neuplatnené.

Tým, že zákon o sociálnom poistení v § 251 ods. 1 stanovil, že pracovný úraz a choroba z povolania uznané podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 sa považujú od 1. januára 2004 za pracovný úraz a chorobu z povolania podľa tohto zákona, umožnil aj uspokojovanie týchto nárokov (nárokov, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004) z úrazového poistenia. Pokiaľ totiž v zmysle § 2 písm. c) uvedeného zákona je úrazovým poistením poistenie pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu a choroby

z povolania a za pracovný úraz a chorobu z povolania podľa tohto zákona sa považuje aj pracovný úraz a choroba z povolania uznané podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, potom úrazové poistenie je poistením aj pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu a choroby z povolania uznaných podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004. Preto aj plnenia vyplývajúce z nárokov na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, s výnimkou nároku na náhradu vecnej škody, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004, treba po 31. decembri 2003 považovať za dávky úrazového poistenia podľa zákona o sociálnom poistení. Za takéto dávky ich označuje aj samotný nadpis týkajúci sa ustanovení §§ 259 až 272 a 275 tohto zákona. Plnenia vyplývajúce z nárokov na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, priznané podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 považuje po 31. decembri 2003 výslovne za dávky podľa zákona o sociálnom poistení aj § 260 ods. 1 tohto zákona, a to v sume, v akej patrili k 31. decembru 2003, pričom zároveň stanovuje, že ak nárok na ich výplatu k tomuto dňu trval, vyplácajú sa aj po tomto dni za podmienok ustanovených predpismi účinnými do 31. decembra 2003, ak nie je ustanovené inak.

Ak sa za úrazové dávky výslovne označujú plnenia priznané podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, tým viac za takéto dávky treba považovať aj plnenia vyplývajúce z uvedených nárokov, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004, o ktorých nebolo do tohto dňa právoplatne rozhodnuté a podľa § 259 ods. 1 zákona o sociálnom poistení sa má o nich rozhodnúť podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 s odchýlkami ďalej uvedenými. Podľa týchto predpisov má byť podľa uvedeného ustanovenia rozhodnuté o priznaní náhrady škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania za obdobie pred 1. januárom 2004, aj keď o náhrade škody už bolo právoplatne rozhodnuté. I keď sa v tomto ustanovení výslovne neuvádza, kto má rozhodnúť, z predmetu právnej úpravy sociálneho poistenia možno dospieť k záveru, že týmto subjektom môže byť, okrem výnimky vyplývajúcej z ustanovenia § 272 ods. 11 zákona o sociálnom poistení, len Sociálna poisťovňa, resp. jej organizačné zložky. Zákon o sociálnom poistení je totiž nielen hmotnoprávnym predpisom upravujúcim rozsah sociálneho poistenia a v rámci neho aj úrazového poistenia a právne vzťahy pri jeho vykonávaní, ale zároveň aj procesnoprávnym predpisom upravujúcim konanie vo veciach úrazového poistenia. Ustanovenie § 172 ods. 2 tohto zákona určuje, že v konaní vo veciach úrazového poistenia rozhoduje o právach a povinnostiach účastníkov právnych vzťahov úrazového poistenia Sociálna poisťovňa. Aj keď ustanovenie § 272 zákona o sociálnom poistení bolo novelou vykonanou zákonom

č. 677/2006 Z.z. s účinnosťou od 1.1.2007 doplnené o odsek 11, podľa ktorého spory o nárokoch podľa odsekov 9 a 10 (teda o nárokoch na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity, na náhradu za stratu na dôchodku a na náhradu na výživu pozostalých, ak konanie o nich nebolo právoplatne skončené do 31.12.2003, resp. do 31.7.2006) rozhodujú súdy, nič to nemení na charaktere týchto plnení ako dávok úrazového poistenia. Ustanovenia §§ 259, 260, 272 a 275 určujú hmotnoprávnu úpravu, ktorú má Sociálna poisťovňa, resp. aj súd v prípade nárokov podľa § 272 ods. 9 a 10, použiť pri rozhodovaní o priznaní nárokov na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004, a to za obdobie do 31. decembra 2003 a po tomto dni, resp. ktoré má použiť Sociálna poisťovňa pri vyplácaní plnení z týchto nárokov, pričom za rozhodnutie sa v zmysle § 209 ods. 1 posledná veta zákona o sociálnom poistení považuje aj samotné poskytnutie dávky. Určenie hmotnoprávnej úpravy, ktorá sa má použiť (i keď ňou má byť pracovnoprávna úprava účinná do 31.12.2003), nič nemení na tom, že plnenia vyplývajúce z týchto nárokov sa priznávajú a vyplácajú ako dávky úrazového poistenia. Z uvedeného potom možno vyvodiť, že účinnosťou zákona o sociálnom poistení došlo k takej zmene v obsahu právneho vzťahu vyplývajúceho zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu spôsobenú pracovným úrazom alebo chorobou z povolania (pri zachovaní všetkých nárokov, ktoré vznikli do jeho účinnosti), s výnimkou nároku na náhradu vecnej škody, ktorá mala za následok zmenu jeho charakteru, resp. jeho nahradenie právnym vzťahom úrazového poistenia. Dovtedy súkromnoprávny vzťah sa zmenil na vzťah verejnoprávny a nárok na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, uplatnený napr. vo forme náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia nadobudol povahu nároku na úrazovú dávku. Táto zmena zákonnej právnej úpravy mala za následok zánik právomoci súdu v zmysle § 7 ods. 1 O.s.p. rozhodovať o nárokoch na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004, s výnimkou nároku na náhradu vecnej škody a s výnimkou nárokov vyplývajúcich z § 272 ods. 11 zákona o sociálnom poistení. Uvedené ustanovenie § 272 ods. 11 zákona o sociálnom poistení v spojení s § 7 ods. 3 O.s.p. výslovne zakladá právomoc súdov rozhodovať vo veciach úrazového poistenia len ak ide o nároky na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity, na náhradu za stratu na dôchodku a na náhradu na výživu pozostalých, pokiaľ konanie o nich nebolo právoplatne skončené do 31.12.2003, resp. do 31.7.2006. S použitím logického výkladového pravidla argumentum a contrario (dôkaz z opaku) možno dospieť k záveru, že

na rozhodovanie v sporoch o iných nárokoch, ako sú uvedené v tomto ustanovení, právomoc súdov daná nie je. Od 1. januára 2004 tak súdy nemajú právomoc rozhodovať o nárokoch na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania (s výnimkou nároku na náhradu vecnej škody a s výnimkou nárokov uvedených v § 272 ods. 11 zákona o sociálnom poistení), ktoré vznikli pred 1. januárom 2004, ani právomoc dokončiť začaté konania o týchto nárokoch, ak boli začaté pred týmto dňom.

V prípade nárokov na zvýšenie náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia (ako foriem náhrady škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania), ktoré vznikli pred 1. januárom 2004, nemožno právomoc súdov vyvodzovať z ustanovenia § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 32/1965 Zb.“), platnej v čase vzniku týchto nárokov. V zmysle § 7 ods. 3 O.s.p. právomoc súdov prejednávať iné veci (teda aj veci vyplývajúce z právnych vzťahov úrazového poistenia) možno ustanoviť len zákonom (nie vyhláškou). Okrem toho účelom ustanovenia § 7 ods. 3 uvedenej vyhlášky bolo umožniť zvýšenie odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia i nad maximálne sumy stanovené týmto predpisom na základe rozhodnutia súdu, teda nie na základe dohody účastníkov zodpovednostného vzťahu, pričom rozhodovanie súdu mohlo prichádzať do úvahy len pokiaľ bola inak daná jeho právomoc na rozhodovanie o právach a povinnostiach vyplývajúcich z tohto vzťahu. V zmysle § 203 zák. č. 65/1965 Zb. (Zákonníka práce účinného do 31. marca 2002) boli príslušné orgány splnomocnené vyhláškou určiť len výšku, do ktorej možno poskytnúť náhradu za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia a upraviť určovanie výšky náhrady v jednotlivých prípadoch. Uvedené ustanovenie vyhlášky teda nemožno vykladať tak, že by nárok na zvýšenie náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia ako jeden z nárokov na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, bol vylúčený z rozhodovacej právomoci Sociálnej poisťovne vo veciach právnych vzťahov vyplývajúcich z úrazového poistenia. Pokiaľ rozhodovanie o právach a povinnostiach vyplývajúcich z verejnoprávneho vzťahu úrazového poistenia bolo od 1. januára 2004 zverené Sociálnej poisťovni, potom táto verejnoprávna inštitúcia je oprávnená rozhodovať nielen o priznaní a výplate úrazovej dávky, ktorou je aj náhrada za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia, ale i o zvýšení týchto náhrad v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Správnosť aplikácie uvedeného ustanovenia Sociálnou poisťovňou môže byť preskúmaná súdom len v konaní podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, teda v správnom súdnictve.

So zreteľom na uvedené v preskúmvanej veci dňom 1.1.2004 zanikla právomoc súdov na konanie a rozhodovanie o uplatnených nárokoch na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia (ktoré po vylúčení ostaných nárokov na samostatné konanie zostali predmetom konania). Prejednanie veci súdmi bolo preto postihnuté vadou vyplývajúcou z ustanovenia § 237 písm. a) O.s.p., t.j. nedostatkom právomoci súdov na rozhodnutie vo veci. Dovolací súd preto z tohto dôvodu rozsudok odvolacieho súdu ako i rovnakou vadou postihnutý rozsudok súdu prvého stupňa, s výnimkou výroku o vylúčení ostatných nárokov na samostatné konanie, zrušil a podľa § 243b ods. 3 O.s.p. konanie zastavil. Zároveň podľa § 243b ods. 3 O.s.p. rozhodol, že po právoplatnosti uznesenia vec postupuje Sociálnej poisťovni so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8, t.j. orgánu do právomoci ktorého patrí rozhodovanie o uplatnenom nároku.

V dôsledku rozhodnutia o zastavení konania dovolací súd rozhodol o trovách celého konania, predmetom ktorého zostali nároky na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, podľa § 146 ods. 1 písm. c) O.s.p. v spojení s § 243c O.s.p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu, keď rozhodovanie o trovách v zmysle § 146 ods. 2 O.s.p. (podľa zavinenia, resp. správania účastníkov) v predmetnej veci neprichádzalo do úvahy.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. novembra 2009

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová